

"ne вреди pitati prolaznike" – kažem ti – "saznati koja je ulica, ime grada/ dobiti uputstvo za izlaz/ ili barem pravac. moramo ostati u ovom konusu senke – mirni i nepomični, u tišini – i gledati okrvavljene usne/ bilā ili lica što se udaljavaju/ katedrale što eksplodiraju. same naše reči uprske vihorom i jedom". (čovjek što mimo nas prolazi, malo stvari uz sebe nosi/ izlazi iz prizora. napolje).

(Sa italijanskog preveo Dejan Ilić)

Fabricio Lombardo rođen je u Bolonji 1968. Jedan je od osnivača i urednika časopisa *Versodove* iz Bolonje. Njegova knjiga *Karte neba* (*Versodove*, Bologna 2000), koja okuplja pesme objavljivane tokom devedesetih u kraćim zbirka i raznim antologijama, svrstava ga među vodeće pesnike najmlađe generacije. Pesme su mu prevedene u Francuskoj, Americi, Slovačkoj i Irskoj.

Miša Pasujević

SILNA PROMAJA

Ne vraćati se pismima primljenim daleko od kuće; tadašnjim spasonosnim slankama. Još uvek, jedva na površini, oslabila bi me. Potopila

...oblaci s planine. Sa suncem za ledima, kobac je obletao ptice u jatu, obrušavajući se tek na zaostalu, izdvojenu (tako sam odgovarao)...

U holu fudbalskog stadiona zaklonjen od kiše; na otvoru, gore napuklog stakla, za tren zaglavljani vrabac. Pre nego što sam se sklonio unutra, sunce se poput piva u prljavoj krigli pojavljivalo i nestajalo, vrapci trljali svoja tela o prašinu. Telefon-igračkom devojčica zamahnu – iš, prljavice(!)

Još uvek, oblak za oblakom...uspenušano nebo... U soliteru nad dragstorom, pre nekoliko godina, upalilo bi se svetlo u sobi (pozvonio bih na interfon, otvorio vrata, sačekao par sekundi – svetlost, širenje prozorskih kapaka; blic-provetranje, i to bi me zabavilo).

Na stepeništu, nekada prilično živog kulturnog centra, devojka uči da pravi kolutove od dima cigarete. Beba u kolicima rukama opipava svet, brzim pokretima postavlja znakove pitanja...

Na tramvajskoj stanici staću pod nečiji kišobran. Pogledaču na njegov sat kada premesti kišobran u levu ruku. Mrštiću se. Mrštiti sve dok ne pocrvenim k'o bulka... nezdrav i glavobolan...

*

Ponekad umem da budem dobar. Fin, čak(?)...obična gluma. Poput kišobrana na vetru – prevrtljiv.

Ne godi mi život. Uzgred, mrzim izraz *totalno*. Da preciziram, nikad ne uspevam da se do kraja napijem i na taj način obeznanim, najedem krmenadli na primer i krempita jer ponestanu... Jednu crnokosu J, koju sam napastvovao pre nekoliko meseci, naime bila je mortus pijana, izveo sam juče na neki skromni splav. Prethodnog dana, do tančina sam ispitao teren tako što sam obilazio sva mesta u kraju raspitujući se koliko košta loza. Ona je veoma volela lozu; na žurci pre pomenutih nekoliko meseci nije želela ništa da gucne pored loze. Sada je gledam, i posmatram dve čašice loze ispred sebe i šolju kafe pred njom. Ona ni makac. Srče kafu. Pri povratku kući, video sam staru adidas patiku na putu; čini mi se kao da sam je video ranije. Možda pre 40 godina, kada sam se rodio. Eto, toliko mi je dakle godina. 50 godina. Ravno 100 godina.

Iz grada mi se javila najbolja drugarica. Pogledala mi je neki erotski časopis, a potom rekla da se raduje što ide kući. Nakon burne nedelje, danas nema više

obaveza, pa da se konačno ljudski isplaće. Njoj je 31 godina. 61 godina. Ravno 12 godina.

Probudila me jedno jutro, uši sam pozeleo da joj iščupam zbog toga, da mi ispriča kako je sa svojim ocem najpre ubeđivala njenu majku da sama izvadi rasklimatani starački zub, da ode kod zubara i reši se te bede, da stane već jednom i dopusti im da joj zubarskim klještima, koje je s ostalim alatkama stomatološkog kompleta otac sačuvao od dede, malo pripomognu. Jurili je po stanu kao ustaše – kaže oduševljeno. Kada je najzad dopustila da joj klještima samo malo cimnu zub što se držao poput ožutelog lista, staramajka je istog časa prestala da jeca i kuka. Smejala se, kreveljila, prepričavajući mnoge dogodovštine sa zubarske stolice kako to inače biva kad se čovek ratosilja neke nevolje lakše nego što je mislio, da bi na kraju zaplakala od radosti. Staroj majci je 121 godina. 305 godina. A zubu je bilo 800 godina.

Niko na svetu nema tako mrke obrve kao što sam ih nacrtao na pločicama kupatila. Video sam različita lica. Video nebo kao na dečjim crtežima. Nije to prirodno, opominjan bih bio u školi. Ismevan. Ipak, takva neba postoje. A, ima i drugih sličnih stvari. Pop ispred crkve popravlja automobil. Ko bi mi verovao... Nakon dužeg vremena, majstor za kišobrane se navikivao s decom. Sada, primetio sam prilično napora pri tome – žile na vratu su mu iskočile zategnuvši osunčanu nežnu kožu. U jednom trenutku se tako zagrcnuo da mu je pljuvačka udarila na usta. Takve pojednosti su mi bile znane kao malom; za drugare sa kojima sam ispraćao kišobran-džiju do susednog bloka mislio sam da će se unerediti od vikanja i naprezanja...

A pretprošle nedelje zalutao sam na neko književno veče. Jedan glumac je odlično govorio stihove poljskog pesnika. Promaja! Silna promaja! Kao da je junak iz neke pesme pokušavao da prođe kroz mene. Grudi su mi drhtale. Nakon toga, požurio sam na pivo, međutim kafići su bili puni srednjoškolaca. Mesta tek u državnoj poslastičarnici. Pomislio sam živo na vojnike sa izlaznicom u grad. Izuzetno sam u to vreme vojnog roka osećao, u kontradiktornosti sa nametnutom obavezom, nepripadanje i suvišnost, a uklapanje i svoje mesto i mir tek unutar ograde kasarne. *Totalno* ti prevrnu kožu unutra. Eto, totalno te istresu iz gaća. Tu sam takođe u pršini pisao imena. Crtao čudna lica. I nebo. Bila su stvarna. Barem te 1991-3003. godine. Davljenje, gušenje...

Gušio sam se i letos. Dijagnoza: premor i sinusi. Do dijagnoze sam došao preko kardiologa i alergologa. Jače, jače, još, još, još, sad izduvaj! Brzo! Sve! Dobro, sad je bolje... Odlično. Idemo ponovo, još jednom... Sa rezultatom sa spirometrije, na 37c u senci, na alergijsko. Svi prozori i vrata otvoreni. Ni daška vetra. Ni kiseonika. U uzanom hodniku dahćemo jedni drugima u lice. U kratkim sukunjama sestre prolaze između nas – do kupatila da se umiju – kao u dupke punom trolejbusu. Onda, iznova – opet si se gušio? Uz sve to, dve sestre koje rade u tom kabinetu za spirometriju su toliko ružne i dosadne da ne možeš da se pribereš. Pribereš se, a one – hajdemo još jednom, hajdemo udahni, još, još, još, a sad duni, izduvaj sve, brzo, brzo, sve, sve, hajdemo, hajdemo! Pa, Hajdi, sestro!

Nakon šest dana sam izronio, udahnuo slobodno i prihvatio se prelistavanja erotskih časopisa. Zanimao sam se listanjem istih i u očekivanju poziva za proslavu novogodišnje noći. Loše se osećam za vreme praznika. Nervira me isforsirana atmo-

sfera, narastajuća euforija, iščekivanje da će se nešto bajno dogoditi. Posle toga, ko ima volju da laže, pripoveda o provodu, prosto holivudskom. Ni ovog puta nisam želeo da propustim *to nešto* neverovatno. Dvougledio sam se jedino oko toga da li da se okupam pred polazak. Vrpolio sam se nervozno, i u trenutku – slabosti ili odlučnosti – zaključio da je tuš nepotreban, tako da sam imao još dvadesetak minuta za časopise. Nisam ni primetio da sam dovršio flašu ohlađenog belog vina koje ne podnosim, te krenuo da povezem dve prijateljice od kojih mi je zavisio ulaz u kafe-klub. Nerado se sećam i te nove godine, pio sam zaista malo a zateturao se odmah. Da preciziram, kao i uvek, još mi se pilo. Badža na vratima me je posmatrao dok sam povraćao nedaleko od ulaza. Potom me pitao da li da pozove hitnu, a ja se prividno oporavljen od hladnog vazduha spustio u donje prostorije i ispio još dve votke. Zavrtele se doterane devojkice oko mene i zidovi(?) – nisu, samo mučnina; udoh iza šanka i izbljuvah se u sudoperu. Među nalakćenima na šank bila je i jedna maturantkinja sa kojom sam nešto pre toga izašao u grad na *šlepo*. Zapravo, na dve-tri fotografije s planinarenja iz Grčke izgledala je graciozno u polutama i senkama četinarara. Tajne sunca! Mislim, imala je jako *finu dušu*... Suvonjave noge... Ubrzo, sve to ponovio sam sa sličnom studentkinjom elektrotehnike ili medicine – veza je tada bila njena kolegunica s elektrotehnike ili medicine koju takođe nisam nikad video. Ni na fotografiji. Znak raspoznavanja – njen dubretarac i boja svojih nikad opranih kola.

Sa mnom je pošao drugar koji likom – stas, frizura, naočare i sve to – neodoljivo podseća na Elton Johna. Eltona sam nameravao da upoznam sa prijateljicom prijateljicom N. Upoznavanje smo im K (K je moja najbolja drugarica) i ja obećali godinu dana pre toga, i periodično, na par meseci, proveravali ih – neažurni do sebičnosti i bezobrazluka – da li su još uvek voljni za susret. Prethodno sam Eltona upoznao sa K što nije urodilo plodom – ko zna o takvim stvarima... K, decenijama nezadovoljna i razočarana muškarcima, odlučila je da se oproba sa ženama. Za sada nema radosti ni sa njima. (A to je posebna priča...)

Popriličan napor smo Elton i ja uložili u taj događaj. Učio sam ga da vozi rolere kako bi mogao da nam se pridruži u vožnji stazama veštačkog jezera. Upravo onoga čega se Elton najviše pribojavao kao razloga svoje sramote – da će izgledati smešan na točkovima – bilo je simpatično K: vukao je svoju levu ušaplenu nogu, iz petnih žila nastojeći da održi brzinu i korak sa nama. Ja sam namerno ubrzavao i ubrzavao. Elton se znojio. I brže dilitao. To mi je bilo vrlo zanimljivo, pa sam ga na krivinama usmeravao ka klupama za sedenje, ali Elton ih je uspešno obilazio.

U jazz-clubu nimalo nisam mario za J – bruoškinju elektrotehnike ili medicine. Dovoljna tolerancija je bila to što se nisam izvinio i otišao. Bio sam tu, kraj J. Slušao živu muziku, i pravdao se time. Eltonu je bez sumnje to izgledalo malo neotesano; trudio se da popriča sa J, očekujući N koja se bavi i veslanjem. Čak sam mu prepustio J, međutim ni njemu se J nije dopadala. Kako se N i K pokvario automobil, i nisu došle, Elton je zaključio nakon svih uveravanja i planova u toku godinu dana, da N uopšte ni ne postoji. Završila je fakultet, zaradila za dobra kola a hobi joj je veslanje – zaista je neuverljivo.

Elton će se, inače, uzeti sa profesorkom matematike idućeg meseca.

Tetka N me je sinoć nazvala da javi da u direktnom prenosu na TV-u mogu da pratim izbor za mis sveta. Po tonu njenog glasa – uopšte nije teško – primećujem da tetku N interesuje koliko me zanimaju žene. Za jednog starijeg brata – u braku je odnedavno i ima dete – tetka N i mnogi u porodici mislili su da je nastran. Možda tetka N misli to i o meni. Ja nisam verovao za ovog brata da je nastran, i bio sam u pravu. Tetka N je videla neke moje devojke: D, M i T, i sklon sam da verujem da je pravilnije razmišljanje da tetka N zapravo hoće da me oženi. Prošle godine, našla mi je priliku koja se sreće jednom u životu – L, apsolutna na muzičkoj akademiji (klavir), vlasnika mercedesa, lepu i dobru. To mi je potvrdio njen sin P, snaja C, ujka A, ujna V i R i sestra D. Mislim, L se udala posle svog diplomskog, a tetka N, pošto je prodala kuću i počela da zida drugu, u svom novom komšiluku je našla jednu priliku za mene koja se sreće samo jednom u životu – studira ekonomiju i najbolja je na godini – to mi je potvrdio i brat P. Tetka N me obožava, ali me gnjavi ponekad.

Sestra S me je upoznala sa svojom drugaricom M – vodali smo se mesec dana. Poslednjih deset dana sam jedva izdržao. To sestra S zna i zbog toga je još uvek ljuta na mene.

Snaja C me je upoznala sa svojom najlepšom plesačicom G – snaja C i njen muž, moj brat, P drže školu modernog plesa. Lepa G mi se nije svidela jer je imala momka. Rekao sam lepoj G da sam pandur, a snaja C mi neće to oprostiti.

Njen muž, moj brat, P je takođe ljut na mene pošto sam preko telefona, kako on kaže, bio bezobrazan, nevaspitan i nepristojan, i da sam bez minimum-stila gnjavio njegovu prijateljicu – miljenicu S.

Drugi brat, brat M je razočaran u mene, zbog toga što sam odbio jednu od njegovih komada. Inače, taj njegov komad je njegov i ne bi imala ništa sa mnom. Ostali njegovi komadi pored nje uopšte ni ne postoje.

Najbolja drugarica me je upoznala sa S – prilično opičenom slikarkom. Bili smo zajedno četiri meseca. Upoznala me je i sa N, malom M, svojom sestrom Lj – seksualno nezajažljivom mesarkom, mesarkinom mlađom sestrom, takođe mesarkom N i politički zaludenom I. Nijednoj od njih, osim poslednje I, se nisam dopao. Trebalo bi da me upozna sa drugaricom iz srednje škole, jezičarom B, ali, siguran sam da laže i da od toga nema ništa.

– odlomak iz kratkog romana –

Džulijan Barns

UTICAJI

BEZ IČIJE POMOĆI...

Većina engleskih pisaca moje generacije se, pri promociji svojih knjiga u Španiji, sreće sa sledećim pitanjem: "Možete li, molim vas, da opišete direktan uticaj dela Toma Šarpa na vas?" Verovatno je potrebno objasniti da je Tom Šarp autor šaljivih farsi (student, zbunjen velikom količinom dobijenih kondoma, naduvava iste gasom, natpra ih u odžak, koji potom eksplodira kad neko zapali vatru – i slične stvari), koji u očima nekih Španaca zauzima centralno i dominantno mesto u engleskoj književnosti. Pravo je umeće zadržati učitiv izraz na licu dok se pitate da li je to prevod znatno poboljšao delo gospodina Šarpa ili je, pak, sabotirao vaše sopstveno.

U Francuskoj se književno kumstvo drugačije procenjuje. Ako se britanski romanopisac udalji od konvencionalnog, onda su uticaji na nju/njega očigledni: Lorensa Sterna, Luisa Kerola ili Montija Pajtona. Ja obično sa saglasnošću klimam glavom na Montiju Pajtona a prećutkujem činjenicu da nikada nisam čitao "Tristrama Šendija". Iako, ne mislim u suštini tako o Montiju Pajtonu: koliko god je ovaj šou ispunjavao moju svest pre četvrt veka, ne mogu da se setim niti jednog mog napisanog retka koji na bilo koji način išta duguje Pajtonovcima.

U Engleskoj se pitanje uticaja postavlja nešto suptilnije: „Kojim autorima ste se divili dok ste odrastali/ kad ste prvi put pomislili da budete pisac?" ili "...se divite sada?" Kao većina romanopisaca, i ja imam pripremljene različite katehizme u zavisnosti od raspoloženja tog dana. Mogu da citiram Voga-Grina-Hakslija, Flobera-Turgenjeva-Čehova, Vortona-F.M.Forda-Apdajka, Ljermontova-Lampeduzu-Turnijea ili neke neočekivane parove kao Penelopu i Skota Ficdžeralda. Kad se zasitim igre predaka, pribegavam smrknutom licu i jednom "Šekspir je veoma dobar", ili pak ukazujem na to da je apsolutno moguće biti inspirisan nepročitanom knjigom, predstavom ili opisom dela pre nego konzumiranjem tomova istih.

Nije to tako komplikovano kao što možda izgleda. Iskreno, ja nemam pojma o uticajima drugih na moja dela; ići ću i dalje: na mene niko nije uticao. Iako ovo može da zvuči kao psihopatsko poricanje, meni deluje istinito. Uzmimo Flobera: ja Flobera poštujem, kao i mnogi drugi romanopisci, neprestano ga iznova iščitavam, citiram i sebi i drugima njegove praktične savete, slažem se sa tim da je proza kao kosa koja se presijava pri češljanju, da redak proze može i treba da bude isto tako nepromenljiv kao i redak poezije, i ostalo. Ali kada ja, engleski romanopisac dvadeset prvog veka, uvlačim A4 format u IBM 196C, ne upućujem na devetnaestovekovnog francuskog romansijera sa guščijim perom u rukama. Ja pišem drugim jezikom: roman, zajedno sa tehnologijom, napreduje. Bilo bi besmisleno i smešno nastojati da se piše kao on. Osim toga, ON je pisao kao on, pa zašto bih i ja?